

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

14. března 2019*

„Řízení o předběžné otázce – Hospodářská soutěž – Článek 101 SFEU – Náhrada škody způsobené kartelovou dohodou zakázanou tímto článkem – Určení subjektů odpovědných za škodu – Nástupnictví právních subjektů – Pojem ‚podnik‘ – Kritérium hospodářské kontinuity“

Ve věci C-724/17,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Korkein oikeus (Nejvyšší soud, Finsko) ze dne 19. prosince 2017, došlým Soudnímu dvoru dne 22. prosince 2017, v řízení

Vantaan kaupunki

proti

Skanska Industrial Solutions Oy,

NCC Industry Oy,

Asfaltmix Oy,

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení A. Arabadžev (zpravodaj), předseda senátu, R. Silva de Lapuerta, místopředsedkyně Soudního dvora vykonávající funkci soudkyně druhého senátu, E. Levits, M. Berger a P. G. Xuereb, soudci,

generální advokát: N. Wahl,

vedoucí soudní kanceláře: L. Carrasco Marco, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 16. ledna 2019,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Vantaan kaupunki N. Mickelsson a O. Hyvönenem, asianajajat,
- za Skanska Industrial Solutions Oy A. P. Mentulou a T. Väätäinenem, asianajajat,
- za NCC Industry Oy I. Aalto-Setäläem, M. Kokkoem, M. von Schrowem a H. Koivuniemim, asianajajat,
- za Asfaltmix Oy S. Hiltunen, A. Lainem a M. Blomfeltem, asianajajat,

* Jednací jazyk: finština.

- za finskou vládu J. Heliskoskim a S. Hartikainenem, jako zmocněnci,
- za italskou vládu G. Palmieri, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s S. Fiorentinem, avvocato dello Stato,
- za polskou vládu B. Majczynou, jako zmocněncem,
- za Evropskou komisi C. Vollrathem, H. Leupoldem, G. Meessenem a M. Huttunenem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 6. února 2019,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 101 SFEU a zásady efektivity unijního práva z hlediska pravidel platných ve finském právním řádu pro žaloby na náhradu škody za porušení unijního práva hospodářské soutěže.
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi Vantaan kaupunki (město Vantaa, Finsko) na jedné straně a Skanska Industrial Solutions Oy, NCC Industry Oy a Asfaltmix Oy na straně druhé o náhradu škody, která vznikla v důsledku kartelové dohody na trhu s asfaltem ve Finsku.

Právní rámec

- 3 Podle článku 1 kapitoly 2 vahingonkorvauslaki 412/1974 (zákon č. 412/1974 o náhradě škody) je ten, kdo úmyslně či z nedbalosti způsobí jinému škodu, povinen ji nahradit.
- 4 Podle článku 2 kapitoly 6 tohoto zákona platí, že pokud škodu způsobí dvě nebo více osob nebo jsou-li dvě nebo více osob povinny nahradit tutéž škodu, jsou odpovědné společně a nerozdílně.
- 5 Podle finských právních předpisů o akciových společnostech je každá akciová společnost samostatnou právnickou osobou s vlastním majetkem a vlastní odpovědností.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 6 V období let 1994 až 2002 byla ve Finsku na trhu s asfaltem naplňována kartelová dohoda (dále jen „dotčená kartelová dohoda“). Tato kartelová dohoda, která se týkala rozdělení trhů, cen a podávání nabídek za paušální ceny, zahrnovala celý tento členský stát a mohla mít rovněž dopad na obchod mezi členskými státy. Na uvedené kartelové dohodě se účastnily zejména společnosti Lemminkäinen Oyj, Sata-Asfaltti Oy, Interasfaltti Oy, Asfalttinelio Oy a Asfaltti-Tekra Oy.
- 7 Dne 22. března 2000 nabyla Asfaltti-Tekra, která byla s účinkem od 1. listopadu 2000 přejmenována na Skanska Asfaltti Oy, všechny akcie společnosti Sata-Asfaltti. Dne 23. ledna 2002 byla tato poslední uvedená společnost zrušena v důsledku dobrovolné likvidace, v jejímž rámci přešly její obchodní činnosti s účinkem od 13. prosince 2000 na společnost Skanska Asfaltti. Rovněž tato poslední uvedená společnost se účastnila dotčené kartelové dohody. Dne 9. srpna 2017 změnila tato společnost svůj obchodní název na Skanska Industrial Solutions (dále jen „SIS“).

- 8 Interasfaltti byla 100% dceřinou společností Oy Läntinen Teollisuuskatu 15. Dne 31. října 2000 nabyla akcie společnosti Läntinen Teollisuuskatu 15 společnost NCC Finland Oy. Společnost Interasfaltti Oy byla dne 30. září 2002 sloučena se společností Läntinen Teollisuuskatu 15, která byla při této příležitosti přejmenována na Interasfaltti. Dne 1. ledna 2003 byla společnost NCC Finland rozdělena do tří nových společností. Jedna z nich, společnost NCC Roads Oy, se stala vlastníkem všech akcií společnosti Interasfaltti. Dne 31. prosince 2003 byla Interasfaltti zrušena v dobrovolné likvidaci, v jejímž rámci přešly její obchodní činnosti s účinkem od 1. února 2003 na společnost NCC Roads. Dne 1. května 2016 byla tato poslední společnost přejmenována na NCC Industry (dále jen „NCC“).
- 9 Dne 20. června 2000 nabyla společnost Siilin Sora Oy, jejíž obchodní název byl s účinkem od 17. října 2000 změněn na Rudus Asfaltti Oy, všechny akcie společnosti Asfalttinelio. Dne 23. ledna 2002 byla Asfalttinelio zrušena s dobrovolnou likvidací, v jejímž rámci přešly její obchodní činnosti s účinkem od 16. února 2001 na Rudus Asfaltti. Dne 10. ledna 2014 byl obchodní název posledně uvedené společnosti změněn na Asphaltmix.
- 10 Dne 31. března 2004 kilpailuvirasto (úřad pro hospodářskou soutěž, Finsko) navrhl uložení peněžitých sankcí sedmi společnostem. Rozsudkem ze dne 29. září 2009 Korkein hallinto-oikeus (Nejvyšší správní soud, Finsko) uložil na základě zásady hospodářské kontinuity uznané judikaturou Soudního dvora, mimo jiné společnosti SIS za její jednání a za jednání společnosti Sata-Asfaltti, společnosti NCC za jednání společnosti Interasfaltti, a společnosti Asphaltmix za jednání společnosti Asfalttinelio, pokuty za porušení kilpailunrajoituslaki (zákon proti omezování hospodářské soutěže) a článku 81 ES (nyní článku 101 SFEU).
- 11 Na základě tohoto rozsudku Korkein hallinto-oikeus (Nejvyšší správní soud) podalo město Vantaa, které v letech 1998 až 2001 uzavřelo se společností Lemminkäinen smlouvy o provedení asfaltovacích prací za paušální odměny, dne 2. prosince 2009 u käräjäoikeus (soud prvního stupně, Finsko) žalobu na náhradu škody proti, mimo jiné, společnostem SIS, NCC a Asphaltmix a tvrdilo, že tyto tři společnosti odpovídají solidárně za nadměrné náklady, které muselo vynaložit při realizaci asfaltovacích prací z důvodu fakturace nepřiměřeně vysokých paušálních částek vyplývajících z dotčené kartelové dohody. Společnosti SIS, NCC a Asphaltmix namítly, že neodpovídají za škody způsobené právně samostatnými společnostmi, které se účastnily této kartelové dohody, a že žaloba na náhradu škody měla být podána v rámci likvidace uvedených společností.
- 12 Käräjäoikeus (soud prvního stupně) uložil SIS povinnost k náhradě škody za její vlastní jednání a za jednání společností Sata-Asfaltti, dále společnosti NCC za jednání společnosti Interasfaltti a společnosti Asphaltmix za jednání společnosti Asfalttinelio. Tento soud měl za to, že v takové situaci, jako je situace dotčená ve věci v původním řízení, bylo pro osobu poškozenou porušením unijního práva hospodářské soutěže prakticky nemožné nebo nadměrně obtížné získat na základě finské právní úpravy odpovědnosti a práva společností náhradu škody způsobenou tímto porušením. Uvedený soud měl za to, že k zajištění efektivity článku 101 SFEU je třeba pro účely přičtení odpovědnosti za náhradu této škody použít kritérium hospodářské kontinuity stejným způsobem jako je tomu v případech ukládání pokut.
- 13 Hovioikeus (odvolací soud, Finsko), u něhož bylo podáno odvolání, dospěl k závěru, že zásada efektivity nemůže zpochybnit základní charakteristiky finského režimu občanskoprávní odpovědnosti a že kritérium hospodářské kontinuity uplatňované v oblasti ukládání pokut nemůže být v případě, kdy neexistují konkrétní pravidla či ustanovení, přeneseno na žaloby na náhradu škody. Tento soud tedy zamítl žaloby podané městem Vantaa v rozsahu, v němž směřovaly proti společnosti SIS z důvodu jednání společnosti Sata-Asfaltti, jakož i proti společnostem NCC a Asphaltmix.
- 14 Proti rozhodnutí hovioikeus (odvolací soud) podalo město Vantaa kasační opravný prostředek u Korkein oikeus (Nejvyšší soud, Finsko).

- 15 Tento posledně uvedený soud uvádí, že finské právo neupravuje pravidla pro přičitatelnost odpovědnosti za škody způsobené porušením unijního práva hospodářské soutěže v takové situaci, jako je situace dotčená ve věci v původním řízení. Pravidla občanskoprávní odpovědnosti obsažená ve finském právu spočívají na zásadě, že za škodu odpovídá jen ten právní subjekt, který ji způsobil. V případě právnických osob je možné se od této zásady odchýlit vyloučením autonomie právnické osoby. Tato možnost je však myslitelná pouze v případě, že je koncernová struktura dotčených subjektů, vztahy mezi podniky nebo kontrola ze strany jednoho akcionáře využívána nesprávným nebo umělým způsobem do takové míry, že z toho vyplývá obcházení zákonné odpovědnosti.
- 16 Předkládající soud uvádí, že z judikatury Soudního dvora vyplývá, že každá osoba má právo domáhat se náhrady škody vyplývající z porušení článku 101 SFEU, pokud existuje příčinná souvislost mezi touto škodou a uvedeným porušením, a že je na vnitrostátním právním řádu každého členského státu, aby upravil podmínky výkonu tohoto práva.
- 17 Podle předkládajícího soudu však z této judikatury jasně nevyplývá, že určení osob, které mají nahradit takovou škodu, musí být provedeno na základě přímého použití článku 101 SFEU nebo na základě podmínek stanovených ve vnitrostátním právním řádu každého členského státu.
- 18 V případě, že by bylo třeba určit osoby odpovědné za náhradu škody způsobené porušením článku 101 SFEU přímo na jeho základě, muselo by být podle předkládajícího soudu ještě objasněno, jakým osobám lze přičítat odpovědnost za toto porušení.
- 19 V této souvislosti by bylo možné uznat buď odpovědnost osoby, která porušila pravidla práva na ochranu hospodářské soutěže, nebo odpovědnost „podniku“ ve smyslu článku 101 SFEU, který porušil tato pravidla. Podle předkládajícího soudu z judikatury Soudního dvora vyplývá, že pokud podnik tvořený vícero právnickými osobami poruší pravidla hospodářské soutěže, musí podle zásady osobní odpovědnosti za toto porušení odpovídat. Na základě této judikatury je podle uvedeného soudu možné přičítat odpovědnost za porušení článku 101 SFEU subjektu, který pokračoval v obchodní činnosti subjektu, který se tohoto porušení dopustil, pokud posledně uvedený přestal existovat.
- 20 Předkládající soud konstatuje, že v případě, že by nebylo zapotřebí určit osoby odpovědné za náhradu škody způsobenou porušením článku 101 SFEU přímo na základě tohoto ustanovení, musí přičíst odpovědnost za škodu vyplývající z dotčené kartelové dohody na základě pravidel finského práva a zásady efektivity unijního práva.
- 21 V této souvislosti se předkládající soud táže, zda uvedená zásada znamená, že odpovědnost za porušení unijního práva hospodářské soutěže musí být přičítána společnosti, která převzala kapitál a obchodní činnosti zrušené společnosti, jež se účastnila kartelové dohody. Podle uvedeného soudu vyvstává tedy otázka, zda zásada efektivity brání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je právní úprava popsána v bodě 15 tohoto rozsudku, a pokud ano, zda je možné mít za to, že odpovědnost společnosti, která pokračovala v obchodních činnostech společnosti, jež se účastnila kartelové dohody, má být založena pouze tehdy, pokud první z těchto společností věděla nebo musela vědět v okamžiku nabytí kapitálu druhé společnosti, že se tato dopustila takového porušení.
- 22 Za těchto podmínek se Korkein oikeus (Nejvyšší soud) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Musí být subjekty, které jsou povinny k náhradě škody způsobené jednáním, jež je v rozporu s článkem 101 SFEU, určeny na základě přímého použití tohoto článku, nebo podle vnitrostátních právních předpisů?

- 2) Pokud jsou odpovědné subjekty určovány přímo na základě článku 101 SFEU, odpovídají za náhradu škody ty, které spadají pod pojem ‚podnik‘ uvedený v tomto ustanovení? Použijí se na určení subjektů povinných k náhradě škody stejné zásady, které Soudní dvůr použil k určení subjektů odpovědných ve věcech pokut a podle kterých může být odpovědnost založena zejména na příslušnosti k téže hospodářské jednotce nebo na hospodářské kontinuitě?
- 3) Pokud se subjekty povinné k náhradě škody určují podle vnitrostátních právních předpisů členského státu, je v rozporu s požadavkem efektivity zakotveným unijním právem vnitrostátní právní úprava, podle níž společnost, která po nabytí veškerého základního kapitálu společnosti, jež se účastnila kartelové dohody zakázané článkem 101 SFEU, tuto společnost zrušila a pokračovala v její podnikatelské činnosti, neodpovídá za škodu, jež byla způsobena jednáním zaniklé společnosti omezujícím hospodářskou soutěž, ačkoli získání náhrady škody od zaniklé společnosti by bylo prakticky nemožné nebo nadměrně obtížné? Odporuje požadavek efektivity výkladu vnitrostátního práva členského státu, podle kterého je jako předpoklad vzniku odpovědnosti za škodu vyžadováno, aby k přeměně společnosti výše uvedeným způsobem došlo v rozporu se zákonem nebo uměle za účelem obejít povinnosti nahradit škodu podle práva hospodářské soutěže nebo za jinými nekalými účely, nebo alespoň aby daná společnost při uskutečňování této přeměny o narušení hospodářské soutěže věděla nebo měla vědět?“

K předběžným otázkám

- 23 Podstatou první a druhé otázky předkládajícího soudu, které je třeba posoudit společně, je, zda článek 101 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že v takové situaci, jako je situace dotčená ve věci v původním řízení, v níž všechny akcie společností, které se účastnily kartelové dohody zakázané tímto článkem, nabyly jiné společnosti, které zrušily prvně uvedené a pokračovaly v jejich obchodní činnosti, mohou být nabývající společnosti považovány za odpovědné za škodu způsobenou touto kartelovou dohodou.
- 24 V tomto ohledu je třeba připomenout, že čl. 101 odst. 1 SFEU a článek 102 SFEU mají přímé účinky ve vztazích mezi jednotlivci a zakládají práva jednotlivců jako procesních subjektů, která musí vnitrostátní soudy chránit (rozsudek ze dne 5. června 2014, Kone a další, C-557/12, EU:C:2014:1317, bod 20, jakož i citovaná judikatura).
- 25 Podle ustálené judikatury platí, že plná účinnost článku 101 SFEU a obzvláště užitečný účinek zákazu stanoveného v jeho odstavci 1 by byly ohroženy, kdyby se nemohl každý domáhat náhrady škody, jež mu měla být způsobena smlouvou nebo jednáním, které mohou omezovat nebo narušovat hospodářskou soutěž (rozsudek ze dne 5. června 2014, Kone a další, C-557/12, EU:C:2014:1317, bod 21, jakož i citovaná judikatura).
- 26 Každá osoba je tak oprávněna domáhat se náhrady vzniklé škody, je-li dána příčinná souvislost mezi uvedenou škodou a kartelovou dohodou nebo praktikou zakázanou článkem 101 SFEU (rozsudek ze dne 5. června 2014, Kone a další, C-557/12, EU:C:2014:1317, bod 22, jakož i citovaná judikatura).
- 27 Při neexistenci unijní právní úpravy v této oblasti přísluší vnitrostátnímu právnímu řádu každého členského státu, aby upravil procesní podmínky výkonu tohoto práva požadovat náhradu škody vyplývající z kartelové dohody nebo jednání zakázaného článkem 101 SFEU, za předpokladu, že jsou dodrženy zásady rovnocennosti a efektivity (rozsudek ze dne 5. června 2014, Kone a další, C-557/12, EU:C:2014:1317, bod 24, jakož i citovaná judikatura).
- 28 Jak nicméně uvedl generální advokát v bodech 60 až 62 svého stanoviska, otázka určení subjektu, který je povinen nahradit škodu způsobenou porušením článku 101 SFEU je přímo upravena unijním právem.

- 29 Ze znění čl. 101 odst. 1 SFEU totiž vyplývá, že autoři Smluv zvolili možnost použít pojem „podnik“ pro označení původce porušení zákazu uvedeného v tomto ustanovení (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 27. dubna 2017, Akzo Nobel a další v. Komise, C-516/15 P, EU:C:2017:314, bod 46).
- 30 Kromě toho se podle ustálené judikatury unijní právo hospodářské soutěže vztahuje na činnosti podniků (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 11. prosince 2007, ETI a další, C-280/06, EU:C:2007:775, bod 38 a citovaná judikatura, jakož i ze dne 18. prosince 2014, Komise v. Parker Hannifin Manufacturing a Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, bod 39 a citovaná judikatura).
- 31 Vzhledem k tomu, že má odpovědnost za škodu plynoucí z porušení unijních pravidel o hospodářské soutěži osobní charakter, musí podnik, který porušuje tato pravidla, odpovídat za škodu způsobenou tímto porušením.
- 32 Z výše uvedených úvah vyplývá, že subjekty, které mají povinnost nahradit škodu způsobenou kartelovou dohodou nebo praktikou zakázanou článkem 101 SFEU, jsou podniky ve smyslu tohoto ustanovení, které se účastnily této dohody nebo praktiky.
- 33 Tento výklad není zpochybněn tvrzením Evropské komise na jednání, podle kterého z čl. 11 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/104/EU ze dne 26. listopadu 2014 o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie o hospodářské soutěži (Úř. věst. 2014, L 349, s. 1), podle níž členské státy zajistí, aby podniky, které společně porušily právní předpisy o hospodářské soutěži, byly společně a nerozdílně odpovědné za škodu způsobenou tímto porušením právních předpisů o hospodářské soutěži, vyplývá, že je na vnitrostátním právním řádu každého členského státu, aby při dodržení zásad rovnocennosti a efektivity určil subjekt, který je povinen nahradit tuto škodu.
- 34 Toto ustanovení směrnice 2014/104, která navíc není *ratione temporis* použitelná na skutkový stav ve věci v původním řízení, totiž neupravuje určení subjektů povinných nahradit takovou škodu, ale rozdělení odpovědnosti mezi uvedené subjekty, a nepřiznává tedy členským státům pravomoc takové určení provést.
- 35 Uvedené ustanovení naopak potvrzuje, jak činí článek 1 směrnice 2014/104, nadepsaný „Předmět a oblast působnosti“, v první větě svého odst. 1, že subjekty odpovědnými za škodu způsobenou porušením unijních právních předpisů o hospodářské soutěži jsou právě „podniky“, které se tohoto porušení dopustily.
- 36 Nicméně je třeba připomenout, že pojmem „podnik“ ve smyslu článku 101 SFEU se rozumí jakýkoli subjekt, který vykonává hospodářskou činnost, nezávisle na právním postavení tohoto subjektu a způsobu jeho financování (rozsudek ze dne 11. prosince 2007, ETI a další, C-280/06, EU:C:2008:775, bod 38, jakož i citovaná judikatura).
- 37 Pojem „podnik“ musí být v této souvislosti chápán jako pojem označující hospodářskou jednotku, i když z právního hlediska je tato hospodářská jednotka složena z několika fyzických nebo právnických osob (rozsudek ze dne 27. dubna 2017, Akzo Nobel a další v. Komise, C-516/15 P, EU:C:2017:314, bod 48, jakož i citovaná judikatura).
- 38 V situaci, kdy dojde k takové změně struktury podniku, k jaké došlo ve věci v původním řízení, v níž subjekt, který se dopustil porušení unijních právních předpisů v oblasti hospodářské soutěže zanikl, je třeba připomenout, že pokud u subjektu, jenž se dopustil takového porušení, dojde k právní nebo organizační změně, nemá taková změna nutně za následek vytvoření nového podniku, jenž by byl zproštěn odpovědnosti za jednání předchozího subjektu, jež bylo v rozporu s pravidly hospodářské soutěže, pokud mezi tímto a novým subjektem existuje totožnost z hospodářského hlediska (v tomto

smyslu viz rozsudky ze dne 11. prosince 2007, ETI a další, C-280/06, EU:C:2007:775, bod 42; ze dne 5. prosince 2013, SNIA v. Komise, C-448/11 P, nezveřejněný, EU:C:2013:801, bod 22, jakož i ze dne 18. prosince 2014, Komise v. Parker Hannifin Manufacturing a Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, bod 40).

- 39 Přičtení odpovědnosti za porušení pravidla nástupnické společnosti, s níž se sloučila společnost, která se dopustila uvedeného porušení, tedy není neslučitelné se zásadou osobní odpovědnosti, když posledně uvedená společnost zanikla (rozsudek ze dne 5. prosince 2013, SNIA v. Komise, C-448/11 P, nezveřejněný, EU:C:2013:801, bod 23 a citovaná judikatura).
- 40 Soudní dvůr navíc upřesnil, že k účinnému uplatňování unijních pravidel práva na ochranu hospodářské soutěže může být nezbytné přičíst odpovědnost za porušení těchto pravidel nabyvateli podniku, který se dopustil tohoto porušení, pokud posledně uvedený podnik zanikl z důvodu, že byl sloučen s tímto nabyvatelem, který jakožto nástupnická společnost přebírá jeho aktiva a závazky, včetně jeho odpovědnosti z důvodu porušení unijního práva (rozsudek ze dne 5. prosince 2013, SNIA v. Komise, C-448/11 P, nezveřejněný, EU:C:2013:801, bod 25).
- 41 V této souvislosti společnost Asfaltmix tvrdí, že judikatura připomenutá v bodech 36 až 40 tohoto rozsudku byla formulována v kontextu ukládání pokut Komisí na základě čl. 23 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích [101] a [102 SFEU] (Úř. věst. 2003, L 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02, s. 205), takže není použitelná na takovou žalobu na náhradu škody, jako je žaloba dotčená ve věci v původním řízení.
- 42 Tento argument nelze přijmout.
- 43 Jak bylo totiž připomenuto v bodě 25 tohoto rozsudku, právo každé osoby domáhat se náhrady škody způsobené kartelovou dohodou nebo praktikou zakázanou článkem 101 SFEU zajišťuje plnou účinnost tohoto článku a především užitečný účinek zákazu uvedeného v jeho prvním odstavci.
- 44 Toto právo totiž posiluje funkčnost unijních pravidel o hospodářské soutěži a odrazuje od často utajovaných dohod nebo praktik, které mohou omezovat nebo narušovat hospodářskou soutěž, čímž přispívá k zachování účinné hospodářské soutěže v Unii (rozsudek ze dne 5. června 2014, Kone a další, C-557/12, EU:C:2014:1317, bod 23, jakož i citovaná judikatura).
- 45 Jak uvedl generální advokát v bodě 80 svého stanoviska, žaloby na náhradu škody za porušení unijních pravidel práva o hospodářské soutěži tvoří nedílnou součást systému prosazování těchto pravidel, jehož cílem je potlačovat protisoutěžní jednání podniků a odrazovat je od účasti na takových jednáních.
- 46 Kdyby se tedy podniky odpovědné za škodu způsobenou porušením unijních pravidel práva o hospodářské soutěži mohly vyhnout své odpovědnosti pouze z důvodu, že jejich identita byla změněna v důsledku restrukturalizace, zániku nebo jiných právních nebo organizačních změn, byl by ohrožen cíl sledovaný tímto systémem, jakož i užitečný účinek uvedených pravidel (obdobně viz rozsudek ze dne 11. prosince 2007, ETI a další, C-280/06, EU:C:2007:775, bod 41, jakož i citovaná judikatura).
- 47 Z toho vyplývá, že pojem „podnik“ ve smyslu článku 101 SFEU, který představuje autonomní pojem unijního práva, nemůže mít rozdílný význam v kontextu pokut ukládaných Komisí na základě čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003 a v kontextu žalob na náhradu škody za porušení unijních pravidel o hospodářské soutěži.

- 48 Ve věci v původním řízení vyplývá z informací poskytnutých předkládajícím soudem, že SIS, NCC a Asfaltmix nabyly veškeré akcie společností Sata-Asfaltti, Interasfaltti a Asfalttinieliö, které se účastnily dotčené kartelové dohody, a následně po dobrovolných likvidacích, k nimž došlo v letech 2000, 2001 a 2003, převzaly veškeré jednotlivé obchodní činnosti posledně uvedených společností, jejichž činnost ukončily.
- 49 S výhradou konečného posouzení předkládajícím soudem z hlediska všech relevantních skutečností se tedy zdá, že SIS, NCC a Asfaltmix na jedné straně a Sata-Asfaltti, Interasfaltti a Asfalttinieliö na straně druhé jsou z hospodářského hlediska totožné, přičemž tyto poslední tři společnosti jakožto právnické osoby zanikly.
- 50 Za těchto podmínek je třeba konstatovat, že SIS, NCC a Asfaltmix, jakožto jednotlivé nástupnice společností Sata-Asfaltti, Interasfaltti a Asfalttinieliö, převzaly odpovědnost posledně uvedených za škodu způsobenou dotčenou kartelovou dohodou z důvodu, že zajistily jakožto právnické osoby hospodářskou kontinuitu uvedených společností.
- 51 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na první a druhou předběžnou otázku odpovědět tak, že článek 101 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že v takové situaci, jako je situace dotčená ve věci v původním řízení, v níž všechny akcie společností, které se účastnily kartelové dohody zakázané tímto článkem, nabyly jiné společnosti, které zrušily prvně uvedené a pokračovaly v jejich obchodních činnostech, mohou být nabývající společnosti považovány za odpovědné za škodu způsobenou touto kartelovou dohodou.
- 52 S ohledem na odpověď podanou na první dvě otázky není třeba na třetí otázku odpovídat.

K návrhu na omezení časových účinků tohoto rozsudku

- 53 Na jednání požádala NCC Soudní dvůr, aby omezil časové účinky tohoto rozsudku, pokud dospěje k závěru, že kritérium hospodářské kontinuity je použitelné pro účely určení osob, které jsou povinny nahradit škodu způsobenou porušením unijních pravidel o hospodářské soutěži.
- 54 Na podporu své žádosti NCC uvedla, že tento výklad byl nepředvídatelný, že přiznává těmto pravidlům zpětný účinek a má pro činnost podniků nečekané důsledky.
- 55 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora platí, že výklad ustanovení unijního práva, který učiní Soudní dvůr při výkonu své pravomoci, kterou mu přiznává článek 267 SFEU, objasňuje a upřesňuje význam a dosah tohoto ustanovení tak, jak musí být nebo mělo být chápáno a používáno od okamžiku jeho vstupu v platnost. Z toho vyplývá, že takto vyložené pravidlo může a musí být použito soudy i na právní vztahy vzniklé a založené před rozsudkem, jímž je rozhodnuto o žádosti o výklad, pokud jsou kromě toho splněny podmínky umožňující předložit příslušným soudům spor týkající se použití uvedeného pravidla (rozsudek ze dne 22. září 2016, Microsoft Mobile Sales International a další, C-110/15, EU:C:2016:717, bod 59, jakož i citovaná judikatura).
- 56 Soudní dvůr mohou jen zcela výjimečně přimět okolnosti k tomu, aby na základě obecné zásady právní jistoty, která je vlastní unijnímu právnímu řádu, omezil možnost všech zúčastněných osob dovolávat se ustanovení, jehož výklad podal, za účelem zpochybnění právních vztahů založených v dobré víře. Aby bylo možné o takovém omezení rozhodnout, je nezbytné, aby byla splněna dvě podstatná kritéria, a to dobrá víra zúčastněných kruhů a riziko závažných obtíží (rozsudek ze dne 22. září 2016, Microsoft Mobile Sales International a další, C-110/15, EU:C:2016:717, bod 60, jakož i citovaná judikatura).

- 57 Soudní dvůr konkrétně toto řešení použil pouze za přesně vymezených okolností, zejména když existovalo riziko závažných hospodářských dopadů způsobených obzvláště vysokým počtem právních vztahů založených v dobré víře na základě právní úpravy považované za platnou a účinnou a když podle všeho jednotlivci a vnitrostátní orgány byli vedeni k chování, které nebylo v souladu s unijním právem, z důvodu objektivní a závažné nejistoty ohledně smyslu ustanovení unijního práva, ke které případně přispělo i chování jiných členských států nebo Komise (rozsudek ze dne 22. září 2016, Microsoft Mobile Sales International a další, C-110/15, EU:C:2016:717, bod 61, jakož i citovaná judikatura).
- 58 Vzhledem k tomu, že NCC svá tvrzení nedoložila, neprokázala, že jsou kritéria uvedená v bodě 56 tohoto rozsudku v projednávaném případě splněna.
- 59 Není tedy namístě omezit časové účinky tohoto rozsudku.

K nákladům řízení

- 60 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát), rozhodl takto:

Článek 101 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že v takové situaci, jako je situace dotčená ve věci v původním řízení, v níž všechny akcie společností, které se účastnily kartelové dohody zakázané tímto článkem, nabyly jiné společnosti, které zrušily prvně uvedené a pokračovaly v jejich obchodních činnostech, mohou být nabývající společnosti považovány za odpovědné za škodu způsobenou touto kartelovou dohodou.

Podpisy.